

ipsis latet, difficilium a simplicibus praesertim hominibus et adolescentibus persentiri et praecaveri poterit ¹.

178. Ad vitandam omnem imprudentem agendi rationem in rebus tanti momenti, parochi, occurrentibus casibus difficilioribus, in quibus maiora mala vel graviora incommoda timeantur, ad Episcopum recurrant, qui, sive quoad admissionem patrinoꝝ, sive quoad nuptias et ecclesiasticam sepulturam, ea decernere poterit quae magis in Domino expedire iudicaverit, iuxta normas traditas in Decretis S. Officii 21 Febr. 1883 ², 25 Maii 1897 ³, 6 Iulii 1898 ⁴, 5 Aug. 1898 ⁵, et 11 Ian. 1899 ⁶.

¹ Instr. S. Officii 10 Maii 1884 (Coll. P. F. n. 1865).

² V. Appen. n. XLIX. Cfr. etiam Instr. Card. Antonelli 15 Nov. 1858.

V. Appen. n. XXI.

³ V. Appen. n. XCVII.

⁴ V. Appen. n. CVII.

⁵ V. Appen. n. CIX.

⁶ V. Appen. n. CXIV.

TITULUS III.

DE PERSONIS ECCLESIASTICIS

CAPUT I.

De Episcopis.

179. Sicut Romanus Pontifex totius est Ecclesiae magister et princeps, ita Episcopi rectores et capita sunt Ecclesiarum, quas rite singuli ad regendum acceperunt. Eos, in sua quemque ditione, ius est praeesse, corrigere, generatimque de iis, quae ad rem christianam pertinent, decernere. Particeps enim sunt sacrae potestatis, quam Christus Dominus, a Patre acceptam, Ecclesiae suae reliquit. Atque huiusmodi potestas Episcopis est summa cum utilitate eorum, in quos exercetur, data: spectat enim natura sua ad *aedificationem corporis Christi*, perficitque ut Episcopus quisque, cuiusdam instar vinculi, christianos, quibus praees, et inter se et cum Pontifice Maximo, tamquam cum capite membra, fidei charitatisque communione consociet. Qua super re gravis est ea sancti Cypriani sententia: *Illi sunt Ecclesia, plebs sacerdoti adunata, et Pastori suo grex adhaerens* (Epist. 69 ad Pupianum); et gravior altera: *Scire debes, Episcopum in Ecclesia esse, et Ecclesiam in Episcopo; et si quis cum Episcopo non sit, in Ecclesia non esse* (ibid.). Ex quibus patet adhiben-

dam esse erga Episcopos reverentiam praestantiae muneris consentaneam, in iisque rebus, quae ipsorum potestatis sunt, eis obtemperari oportere ¹.

180. Igitur prorsus necesse est, singulos e plebe christiana pastoribus suis animo et voluntate subesse; hos autem una cum ipsis Principi ac Pastori Maximo: in eiusmodi autem obsequio obedientiaque voluntaria ordo et vita Ecclesiae consistit, itemque conditio necessaria agendi recte et ad finem accommodata. Contra, si auctoritatem sibi tribuant qui iure habent nullam, si iidem magistri et iudices esse velint, si inferiores in administranda re christiana aliam rationem, quam quae legitima potestati probatur, probent et tueri nitantur, profecto ordo pervertitur, multorum iudicia perturbantur, a via deflectitur. Qua in re violatur officium, non solum abiiciendo palam aperteque obedientiam Episcopis summoque Ecclesiae Principi debitam, sed etiam resistendo per obliquum perque ambages tanto periculosiores, quanto magis simulatione tectas. In eodem genere peccant qui potestati iuribusque favent Pontificis Romani, Episcopos tamen cum eo coniunctos non verentur eorumque vel auctoritatem minoris faciunt, quam par est, vel acta et consilia, praecoccupato Sedis Apostolicae iudicio, in deteriorem partem interpretantur ².

181. Neque vero continenda obtemperatio est, quasi finibus, in rebus ad fidem christianam pertinentibus, sed multo amplius proferenda, videlicet ad res omnes, quas-cumque episcopalis potestas complectitur. Sunt illi quidem in populo christiano fidei sanctae magistri; at praesunt etiam tamquam rectores et duces, atque ita

¹ Leo XIII. *Encycl. Cum mulla*, 8 Dec. 1882.

² Leo XIII. *Litt. Epistola tua*, 17 Iun. 1885.

praesunt, ut de hominum salute, quos habent a Deo creditos, ipsi Deo ratio sit ab illis aliquando reddenda ¹.

182. Ne autem, ob calumnias hominum, vel ob alios quoscumque inanes praetextus legitimae subiectioni contrarios, huiusmodi obedientiae debitum debilitetur, omnes fideles, sive clerici sint sive laici, prae oculis habeant gravissimum hoc monitum Pastoris pastorum ac Supremi Rectoris Episcoporum: « Si vero forte quisquam in ipso Episcoporum ordine reperiat non suae satis memor dignitatis, qui religionem officii aliqua ex parte videatur deseruisse, nihil ipsi ob eam causam de potestate sua decederet; et quamdiu communionem cum Romano Pontifice retinuerit, profecto ex eius ditione liceret nemini observantiam in eum atque obedientiam minuere. Contra inquirere in acta Episcoporum, eaque redarguere, nullo modo attinet ad privatos: verum ad eos dumtaxat attinet, qui sacro in ordine illis potestate antecedunt, praecipue ad Pontificem Maximum, quippe cui Christus non agnos modo, sed oves, quotquot ubique sunt, ad pascendum commiserit. Ut summum, in gravi aliqua conquerendi materia, concessum est rem totam ad Pontificem Romanum deferre: id tamen caute moderateque, quemadmodum studium suadet communis boni, non clamitando aut obiurgando, quibus modis dissidia verius offensionesque gignuntur, aut certe augentur » ².

183. Nominatim, vehementer studeant modestiam atque obedientiam tenere, qui sunt ex ordine Cleri, quorum dicta factaque utique ad exemplum in omnes partes valent plurimum. Quod in muneribus suis in-

¹ Leo XIII. *Litt. Est sane molestum*, 17 Dec. 1888.

² *Ibid.*

sumunt operæ, tum sciant maxime fructuosum sibi, proximisque salubre futurum, si se ad imperium eius nutumque finxerint, qui Dioecesis gubernacula tenet¹.

184. Obedientiae exemplum fidelibus nostrae iurisdictioni commissis praeibentes, nos Patres huius plenarii Concilii solemniter profiteremur, fidem, subiectionem et obedientiam per omnia exhibere Romano Pontifici Iesu Christi Vicario, et in unitate eiusdem fidei, Deo operante, persistere, in qua omnis christianorum salus sine dubio esse comprobatur; profiteremur etiam cuncta decreta Pontificum Apostolicae Sedis custodire; et quaecumque ipsi damnaverunt damnamus, quaecumque susceperunt suscipimus, et tota fidei integritate veneramur et semper libere, sicut praedicarunt, praedicabimus.

185. Quo plenius testatum faciamus, quali corde, mente et animo, Romano Pontifici, Pastorum Principi, omnium fidelium Patri, devoti simus, et adhaereamus, nos, Apostolicae Sedis non tantum mandata recepturos humiliter, et quam diligentissime executuros, verum etiam monitis, consiliis et votis pie obtemperaturos esse declaramus ac spondemus².

186. Sacrarum Congregationum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus auctoritatem adserentes, debitum earumdem, Summi Pontificis nomine editis, declarationibus et mandatis obsequium et religiosam obedientiam verbo et exemplo inculcabitur; « ipsae enim veluti traditum depositum custodiunt antiquae et praesentis Ecclesiae disciplinae, omnigenis pontificiae sapientiae thesauris, virorumque omni aevo Ecclesiasticae iurispru-

¹ Leo XIII. Encycl. *Cum multa*, 8 Dec. 1882.

² Cfr. Conc. Prov. Burdigal. an. 1850, t. 4. cap. 1.

dentiae laude praeinsignium consultationibus locupletatum »¹.

187. Haec autem saluberrima praxis obedientiae erga Sanctam Sedem, qua Episcopi forma gregis in ipsa obedientia fiunt, coniunctum habeat oportet assiduum propriae sanctificationis studium, ex quo uberrimos sacri ministerii fructus colligant. Igitur singuli Episcopi sanctae orationis studium summopere colant, quod veluti scutum ad decertandum assumunt, eodemque ecclesiasticos viros, suos in religionis et caritatis operibus adiutores, instrui contendant. Spiritum hunc ipsum in populo iugiter augere connitantur, secum animo reputantes, neminem quidquam vel minimum perficere posse, in ordine ad vitam aeternam et salutem animarum, nisi divino praesidio per orationem implorando².

188. Familiares diligant eosque habeant, quos decet ministros esse ministrorum Dei, ne ex alienis vitiis turpem et quasi propriam contrahant dedecoris labem. Ita, quod a caeteris civium familiis expectat atque optare debet episcopalis sollicitudo, proferat primum exemplo familiae suae, quam sacramentorum frequentia, quotidiano orationis pabulo et crebris exhortationibus excitabit³.

189. Se pastores non percussores esse meminerint, atque ita praeesse sibi subditis oportere, ut non eis dominantur, sed illos tamquam filios et fratres diligant; elaborentque, ut hortando et monendo ab illicitis deterreant, ne, ubi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogantur. Quos tamen si quid per humanam fra-

¹ Epist. Card. Cagiano S. C. C. Praefecti, 22 Maii 1858, ad Card. Gousset, Conc. Prov. Rhemensis (an. 1857) praesidem. Cfr. Conc. Prov. Neogranat. an. 1868, t. 2. cap. 1.

² Cfr. Conc. Provinc. Urbinat. an. 1859, art. 99.

³ Ibid. art. 102.

gilitatem peccare contigerit, illa Apostoli est ab eis servanda praeceptio, ut illos arguant, obsecrent, increpent, in omni bonitate et patientia: cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia, quam austeritas; plus exhortatio, quam comminatio; plus caritas, quam potestas ¹.

190. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit; tunc, cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est; ut sine asperitate disciplina populis salutaris ac necessaria conservetur, et qui correcti fuerint, emendentur, aut, si respiscere noluerint, caeteri, salubri in eos animadversionis exemplo, a vitii deterreantur ².

191. Quidquid puritati atque integritati fidei et morum adversetur, perenni sollicitudine inspiciant, apostolica libertate, tum ore, tum scriptis, convellant atque iuxta canonum sanctiones severe coerceant. *Praedicationis munus, quod episcoporum praeceptum est* ³, quo frequentius possint, ad fidelium salutem exerceant per se, aut, si legitime impediti fuerint, per eos quos ad praedicationis munus assumunt ⁴. Pastorales etiam instructiones accuratissime conscribere curent, fidelium captui ac spiritualibus indigentis omnino accommodatas et opportunis temporibus publice legendas.

192. In admissione ad sacros ordines, prae oculis habeant hoc gravissimum monitum Pii IX, in Encyclica *Qui pluribus*, 9 Novembris 1846: « Vobis summo opere cavendum, ne cuiquam, iuxta Apostoli praeceptum, cito manus imponatis; sed eos tantum sacris initiis ordi-

¹ Conc. Trid. sess. 13. cap. 1 de ref.

² Conc. Trid. ibid.

³ Conc. Trid. sess. 24. cap. 4 de ref.

⁴ Cfr. Conc. Trid. ibid.

nibus ac sanctis tractandis admoveatis mysteriis, qui accurate exquisiteque explorati ac virtutum omnium ornatu et sapientiae laude spectati, vestris dioecesebus usui et ornamento esse possint... Intelligitis nimirum, parochis officii sui ignaris vel negligentibus, continuo et populorum mores prolabi, et christianam laxari disciplinam, et religionis cultum exsolvi atque convelli, ac vitia omnia et corruptelas in Ecclesiam facile invehi ». Igitur, de educatione clericorum solliciti, ante omnia, ecclesiastica seminaria, ut oculi pupillam, custodiant ¹. Ad quod meminerint hortationis eiusdem Pii IX, dicentis: « Pergite igitur, omnem impendere industriam atque operam, quo sacrae militiae tirones a teneris annis, quoad eius fieri poterit, in ecclesiastica seminaria recipiantur, atque inibi, tamquam novellae plantationes succrescentes in circuitu tabernaculi Domini, ad vitae innocentiam, religionem, modestiam et ecclesiasticum spiritum conformentur, simulque litteras et minores maioresque disciplinas, praesertim sacras, addiscant a selectissimis magistris, qui scilicet doctrinam sectentur ab omni cuiusque erroris periculo alienam » ².

193. Toto etiam ex animo invigilent rectae iuventutis institutioni, ex qua Ecclesiae et societati tot bona consequuntur: ideoque zelum excitent parochorum, parentum et ludimagistrorum, quorum agendi rationem hac in re sollicitè perscrutentur, ut corrigenda corrigant. Specialem curam habeant de Indorum et Nigritarum christiana institutione et de infidelium conversione: quem in finem, totis viribus linguarum indigenarum regionis studium inter clericos promoveant.

194. Ut vero omnis avaritiae et humani quaestus

¹ Cfr. Encycl. Leonis XII *Caritate Christi*, 25 Dec. 1825.

² Pius IX. Encycl. *Nostis*, 8 Dec. 1849.

suspicio eliminetur, et abusus, si qui sint, e medio tollantur, Episcopi sedulo invigilent, ne officiales Curiae vel parochi aliquid supra taxam legitime statutam percipiant, neve titulos perceptionum multiplicent. Proinde, ad confectionem catalogi taxarum, vulgo *Aranco*, ad normam Decreti S. Congregationis Concilii d. 10 Iunii 1896¹ absque mora procedant, et severe puniant eos, qui aliquid supra taxam sive directe sive indirecte exigant.

195. Curiae autem officiales omni caritate et benevolentia Episcopi tractent, ita tamen ne « eos inconsulto vel nimia facilitate de rebus gravioribus dioecesis participes faciant, neve eis, in consiliis capiendis, plus iusto deferant, vel quid nimis eorum studiis et operae concedant; quod et de aliis familiaribus aequa ratione dicendum »².

196. Alterum episcopalis studii obiectum debet esse recta bonorum ecclesiasticorum administratio, ita ut Episcopi caveant a distrahendis bonis Ecclesiae aut a redditibus erogandis in rem, quae in bonum eiusdem Ecclesiae non vergat, etiamsi non agatur de bonis stabilibus aut pretiosis. Bona enim Ecclesiae, aut in utilitatem ipsius Ecclesiae, aut in Seminarium, aut in pauperes insumi debent, nisi ex lege foundationis habeant scopum determinatum; tunc enim, sine venia apostolica, non licet eadem erogare ad alium scopum, etsi de se meliorem. Et « quoniam consanguineorum amore ipsi sapientes quandoque ad immoderata rapiuntur, expedire videtur episcopalis mensae bonorum administrationem nunquam illis, quantumvis honestis, ad cuiusque querimoniae notam effugiendam, committi, et cum his, quatenus indigeant, ad instar aliorum pauperum agi, ut monet Tri-

¹ V. Appen. n. XC.

² Consess. Episc. Umbriae an. 1849, tit. 8. § 1.

dentinum »¹. Caveant etiam ab expensis nimis profusis « usque eo, ut aere alieno se gravent; si enim ei solvendo sunt impares, vel mensa detrimentum capit, vel eorum memoriae dedecus infertur »². Haec autem vigilantia in administrandis rebus temporalibus virtutem caritatis haud imminuet; imo potius augebit. Bonus enim pastor pauperes tamquam de familia habet, et omnibus omnia factus, indigentis subditorum sive materialibus sive moralibus pro viribus subvenit.

197. Cum magnopere in rationem divini honoris cedat et ad pietatem provocet templorum nitor sacrorumque decor ac diligentia, haec quoque verbo atque exemplo zelare Episcopum decet. Frugi quoad se, in honorem domus Dei conferat liberalitatem suam. Invigilet, ut Sacramenta ubique in dioecesi recte et graviter ministrentur, maxime vero Sanctissimum Eucharistiae Sacrificium³.

198. Quoniam Catholicae Ecclesiae hostes « acerbo sane odio insectantur Religiosas Familias, quamvis de re christiana, civili ac litteraria summo pere meritas, et blaterant easdem nullam habere legitimam existendi rationem, atque ita haereticorum commentis plaudunt »⁴; singuli Episcopi totis viribus eas defendant, protegant et adiuvent, earumque iura ac privilegia tueantur, ut ad normam sacrorum canonum pacifice regantur. Ubi autem regulares, ob temporum calamitatem, vel dispersi vitam agere cogantur, vel reformatione indigeant, Episcopi adiutricem manum ipsis sollicitè praebeant: et reiectis quibuscumque in contrarium consiliis vel prae-

¹ Consess. Episcop. Umbriae an. 1849, tit. 8. § 1.

² Ibid.

³ Conc. Prov. Urbinat. an. 1859, art. 98.

⁴ Pius IX. *Encycl. Quanta cura*, 8 Dec. 1864.

textibus, nullo pacto permittant, ut communitatum reliquiae dispersae pereant; ac pro viribus caveant, ne eorum conventus ita in alienis usibus sive ecclesiasticis sive profanis adhibeantur, ut restorationes regularium moraliter impossibiles evadant, et lapsu temporis totalis fiat Religiosarum Familiarum ruina. Concordiam insuper ac benevolentiam magnam cum Moderatoribus Regularium servent, siquidem « concordiam hanc postulat paterna caritas Episcoporum in adiutores suos et mutua Cleri in Episcopos observantia; hanc concordiam flagitat finis communis qui situs est in salute animarum iunctis studiis ac viribus quaerenda; hanc eandem exigit necessitas iis resistendi qui catholico nomini infensi sunt »¹. Regulares autem Episcopos summopere vereantur, et semper prae oculis habeant hoc monitum Pii IX: « A vobis etiam atque etiam efflagitamus, ut arctissimo concordiae et caritatis foedere summaque animorum consensione, Venerabilibus Fratribus Episcopis et saeculari clero coniuncti, nihil antiquius habeatis, quam, in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi, consociatis studiis, vires omnes intendere atque aemulari semper charismata meliora »².

199. Ut Episcopi muneribus suis perfungi queant, omnino necesse est, ut inviolate servent *legem residentiae*, qua adstringuntur iuxta sacros canones, ac praesertim iuxta S. Tridentinam Synodum, quae, hisce verbis, « metropolitans et cathedralibus ecclesiis quibuscumque quovis nomine ac titulo praefectos monet ac monitos esse vult, ut, attendentes sibi et universo gregi, ... vigilent, sicut Apostolus praecipit, in omnibus laborent, et ministerium suum impleant: implere autem illud se

¹ Leo XIII. Const. *Romanos Pontifices*, 8 Maii 1881.

² Encycl. *Ubi primum*, 17 Iunii 1847.

nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant; atque ovium suarum, quarum sanguis de eorum est manibus a Supremo Iudice requirendus, custodiae minime incumbant; cum certissimum sit non admitti pastoris excusationem, si lupus oves comedit et pastor nescit... Placuit sacrosanctae Synodo, antiquos canones, qui temporum atque hominum iniuria pene in desuetudinem abierunt, adversus non residentes promulgatos innovare, quemadmodum virtute praesentis decreti innovat »¹. Neque pastorali officio satisfacisse sibi persuadeant, qui caeteris episcopalibus muneribus non studuerint pro viribus implendis; nam residentiae lex non limitatur ad alicuius loci materialem praesentiam.

200. « Episcopi propriam dioecesim per se ipsos aut, si legitime impediti fuerint, per suum vicarium aut visitatorem »², seu per aliquos ecclesiasticos viros, scientia, pietate, rerum gerendarum dexteritate ac maturitate commendabiles, visitare non praetermittant. Atenta autem dioecesim nostrarum extensione, et data aliunde summa utilitate visitationis personalis, seu ab ipso Episcopo faciendae, curandum est pro viribus, ut opportuno tempore Episcopus accedat etiam ad loca quae per alium a se delegatum visitata fuere: ad quod facilius assequendum, opportunum erit dioecesim visitandam in regiones dividere, ut unaquaeque regio successive visitetur; atque ita fiet, ut certo annorum numero tota dioecesis per Episcopum visitata maneat.

201. « Visitationem autem omnium istarum praecipuus sit scopus, sanam orthodoxamque doctrinam, expulsi haeresibus, inducere; bonos mores tueri, pravos

¹ Conc. Trid. sess. 6. cap. 1 de ref.

² Conc. Trid. sess. 24. cap. 3 de ref.

corrigere; populum cohortationibus et admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamque accendere; caetera, prout locus, tempus, et occasio feret, ex visitantium prudentia, ad fidelium fructum constituere. Quae ut facilius felicisque succedant, monentur praedicti omnes et singuli, ad quos visitatio spectat, ut paterna caritate christianoque zelo omnes amplectantur; ideoque, modesto contenti equitatu famulatuque, studeant, quam celerrime, debita tamen cum diligentia, visitationem ipsam absolvere »¹.

202. Visitationis decreta accurate serventur tum in tabulario singularum ecclesiarum et piorum locorum visitorum, tum in Curia dioecesana. Et, infra annum a die visitationis, parochi et rectores ad quos spectat, Episcopum certiores faciant de executione et observantia decretorum sacrae visitationis: quod si omiserint, opportune moneantur. Sciant autem parochi alique visitationi subiecti, Episcopos in sacra visitatione, omni appellatione seu querela postposita, potestatem habere ea ordinandi, moderandi, puniendi et exequendi, quae ex prudentia sua pro subditorum emendatione, dioecesis utilitate et abusu extirpatione, necessaria iudicaverint ».

203. Inter praecipua officia, quae Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis et Episcopis, iuxta SS. Patrum et canonum statuta incumbunt, illud profecto est accendendum, quo ipsi *sacra Apostolorum Limina* visitare tenentur, eaque occasione Romano Pontifici obsequium et obedientiam praestare, et rationem reddere de pastoralis muneris implemento deque omnibus, quae ad Ecclesiarum suarum statum, et cleri populi que mores

¹ Conc. Trid. sess. 24. cap. 3 de ref.

² Cfr. Conc. Trid. sess. 24. cap. 10 de ref.

ac disciplinam, animarumque ipsis creditarum salutem pertinent. Quapropter, iuxta Constitutionem Sixti V *Romani Pontifex*, diei 20 Decembris 1585, omnes Episcopi, qui dioecesi canonice erectae praesunt, et, *ratione officii*¹, omnes Vicarii Apostolici regionum nostrarum saltem *decimo quoque anno*, per se, vel, quatenus legitimo impedimento detenti, per procuratorem, sacra Apostolorum Limina visitare non omittant. *Decennium* autem, etiamsi agatur de sedibus recenter erectis, ita computandum est, ut, initio sumpto a die qua Constitutio Sixti V edita fuit, nimirum a die 20 Decembris 1585, perpetuo et sine alia interruptione, pro omnibus successoribus Episcopis decurrat². Et cum Benedicto XIII³ Episcopos monemus « ne ita passim personali ab hac visitatione se dispensent, monita hic multa et sane proficua, eorumdem Sanctorum Ecclesiae Principum patrocinio, e Summi Pontificis vivae vocis oraculo percepturi, quae scriptis aliquando nequeunt consignari ». Ut monet S. Congregatio de Propaganda Fide in Instructione diei 1 Iunii an. 1877, a Pio IX probata: « Facile quisque intelliget ordinarias causas, quae personalem visitationem impediunt, nostra hac aetate nonnisi raro locum habere; ea enim inveniuntur humanum ingenium adiumenta ad varias locorum distantias percurrentes, ut incredibili ferme celeritate et facilitate longissima quaeque itinera terra marique perfici valeant ». Circa modum conficiendi relationes de statu ecclesiarum, occasione Visitationis ad Limina, prae oculis habeatur et accurate servetur Instructio S. Congregationis Con-

¹ Encycl. S. C. de Prop. Fide 1 Iunii 1877 (Coll. P. F. n. 109).

² S. C. C. 16 Nov. 1673, et S. C. de Prop. Fide an. 1802, 1865, edita in Instr. S. C. de Prop. Fide 1 Iun. 1877 (Coll. n. 110).

³ In Conc. Rom. an. 1725, tit. 13. cap. 1.

cilii, iussu Benedicti XIII edita, et si de regionibus Missionum vel Sacrae Congregationi de Propaganda Fide subiectis agatur, serventur Litterae Encyclicae et Instructio diei 1 Junii 1877¹.

CAPUT II.

De Metropolitibus.

204. Metropolitae magno in honore sint oportet. De quorum antiquissima et veneranda origine sapienter scripsit S. Leo Magnus: « Inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quaedam discretio potestatis, et cum omnium par esset electio, uni tamen datum est, ut caeteris praeemineret: de qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio et magna dispositione provisum est, ne omnes omnia sibi vindicarent, sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres prima haberetur sententia »². Et Patres Antiocheni, dignitatem Metropolitanum adserentes, statuerunt: « Per singulas provincias Episcopus singulos scire oportet, Episcopum Metropolitanum, qui praest, curam et sollicitudinem totius provinciae suscepisse »³.

205. Igitur non titulo solummodo honoris Metropolitae in provincia distinguuntur, sed peculiaribus etiam praecminent iuribus ac praerogativis. Praerogativas istas omnes ac iura, quae ipsis competunt iuxta praesentem Ecclesiae disciplinam, et quae per sacrosanctam Tridentinam Synodum et Apostolicas Constitutiones determinata suis limitibus fuere, agnoscimus ac veneramus.

¹ V. Appen. n. XLI.

² S. Leo Magnus, epist. 84. Cfr. Conc. Prov. Viennen. an. 1858, t. 2. cap. 3.

³ Cap. 2. caus. 9. q. 3.

206. Praecipua autem munera ac iura Metropolitanorum, plenum vigorem habentia, sunt: Synodum provincialem indicere eique praeesse¹, ac sedulo invigilare, ne quis eiusdem Synodi decreta servare negligat; Suffraganeos a propriis Ecclesiis illegitime absentes Apostolicae Sedi denuntiari²; provinciae dioeceses, causa in Concilio provinciali probata, et dioecesi sua plene visitata, lustrare³; ius dicere inter eos, qui, iuxta canonicas sanctiones, a iudicio Suffraganeorum ad ipsum provocant⁴.

207. Suae potestatis insignia Metropolitae habent, pallium, quo in sacris faciendis, diebus et solemnitatibus designatis, per totam provinciam utuntur, nec non crucem archiepiscopalem, quae in omnibus provinciae locis, etiam exemptis, ante ipsos defertur. Benedicendi etiam ius et pontificalibus utendi per totam provinciam ipsis tribuitur.

208. Quoniam conferre ad optimum ecclesiarum provinciarum regimen et ad fidelium aedificationem, sanctam Antistitum concordiam ac necessitudinem comperit, Scriptura testante: *Frater, qui adiuvatur a fratre, quasi civitas firma* (Prov. XVIII. 19), peroptamus, ut constanter servetur inter Metropolitanos eorumque Suffraganeos sanctae amicitiae et caritatis vinculum, et arctius in dies, per consuetudinem et per mutua praesertim in rebus gravioribus consilia, foveatur⁵. Quapropter Plenarium hoc Concilium singularum Provinciarum Americae Latinae Antistites, his verbis SS. D. N.

¹ Conc. Trid. sess. 24. cap. 2 de ref.

² Conc. Trid. sess. 6. cap. 1 de ref.

³ Conc. Trid. sess. 24. cap. 3 de ref.

⁴ Cap. *Pastoralis* de off. iudic. ord.; Cap. *Romana* 3 de appell. in 6; Ben. XIV. Const. *Ad militantis*, 30 Martii 1742.

⁵ Cfr. Conc. Prov. Urbanat. an. 1859, art. 96.

Leonis XIII, hortatur: « Vigeat in vobis caritas arctissima et animorum concordia, *ut idem sapiatis, unanimes idipsum sentientes* (Philip. II. 2). Cuius rei gratia summo opere commendamus ut inter vos frequenter communicetis consilia, atque episcopales conventus, pro locorum intervallis sacrisque muneris officiis, saepius iteretis »¹. Tempus autem huiusmodi episcopales conventus habendi, triennium non excedat, et in singulis Provinciis de communi Episcoporum consilio stabili modo determinetur.

CAPUT III.

De Vicario Capitulari.

209. Sede episcopali vacante, dioecesis administratio ad Capitulum Cathedralis ecclesiae devolvitur; etiamsi Capitulum redactum fuerit ad unum tantum membrum, dummodo tamen non eligat seipsum². Capitulum autem, sede vacante, officialem seu Vicarium, infra octo dies post mortem Episcopi, constituere, vel existentem confirmare omnino tenetur, qui saltem in iure canonico sit doctor, vel licentiatus, vel alias quantum fieri poterit idoneus. Si negligens fuerit Capitulum, ad Metropolitanum deputatio huiusmodi devolvitur. Et si ecclesia ipsa Metropolitana fuerit aut exempta, Capitulumque, ut praefertur, negligens fuerit, tunc Episcopus antiquior ex suffraganeis in Metropolitana, et propinquior Episcopus in exempta, Vicarium debet constituere³. Vacante autem Ecclesia suffraganea,

¹ Leo XIII. Epist. *Litteras a vobis* ad Archiep. et Episc. Brasiliae, 2 Julii 1894.

² S. C. C. 12 Martii 1672 (Coll. P. F. n. 171).

³ Conc. Trid. sess. 24. cap. 16 de ref.

quae Capitulo careat, illius administratio spectat ad Metropolitanum, et si Metropolitana Ecclesia pastore careat, ad Capitulum eiusdem Ecclesiae Metropolitanae, non vero ad antiquiorem Suffraganeum, cum onere tamen instituendi Vicarium Capitularem, ut supra¹. Salvae nihilominus manere debent speciales praescriptiones apostolicae pro aliqua determinata regione, vel pro regionibus S. Congregationi de Propaganda Fide subiectis, seu quae ad instar locorum Missionum reguntur². Unde invalida foret electio Vicarii Capitularis, si quando, vivente Episcopo, Sancta Sedes deputaverit Administratorem Apostolicum vel Vicarium Generalem; nam istorum iurisdictione non cessat post mortem Episcopi³.

210. Sciant omnes ad quos spectat, « totam ordinariam Episcopi iurisdictionem, quae, vacua sede episcopali, ad Capitulum venerat, ad Vicarium ab ipso rite constitutum omnino transire; nec ullam huius iurisdictionis partem posse Capitulum sibi reservare, neque posse ad certum et definitum tempus Vicarium constituere, multoque minus remove; sed eum in officio permanere, quousque novus Episcopus Litteras Apostolicas de collato sibi Episcopatu, Capitulo... vel, Capitulo deficiente, ei exhibuerit, qui ad normam sacrorum canonum, vel ex speciali Sanctae Sedis dispositione, vacantem dioecesim administrat, vel eiusdem Administratorem seu Vicarium deputat »⁴.

211. Vicario Capitulari nihil in dioecesi innovare fas est, nec episcopalibus iuribus ullo modo praeiudicium

¹ S. C. C. 18 Aug. 1683, in Collect. Pallottini, v. *Vicarius Capitularis* § 1. n. 17.

² Cfr. Const. Bened. XIV *Quam ex sublimi*, 8 Aug. 1755.

³ S. C. EE. et RR. saepe.

⁴ Pius IX. Const. *Romanus Pontifex*, 28 Aug. 1873.

ferre illi licet; ac de administratione tenetur rationem reddere Episcopo ad sedem vacantem promotus¹.

212. Vicarius Capitularis, salvo speciali privilegio, agere non potest ea quae fuerunt Episcopo specialiter delegata. Qua in re, prae oculis habendae sunt Encyclicae litterae Sancti Officii, necnon novissimae declarationes eiusdem S. Congregationis, quas in Appendice inserendas iussimus², circa extensiones et communicationem facultatum Apostolicarum Episcopis seu Ordinariis concessarum, sive commissarum. Item debet se abstinere ab erigendis Confraternitatibus, a concedendis litteris testimonialibus ac consensu requisito a Clemente VIII pro aggregatione Confraternitatum, et ab approbandis statutis³; nec non a concedendis indulgentiis 40 dierum⁴.

213. Quod ad dimissorias spectat, Vicarius Capitularis, intra annum sedis vacantis, eas concedere potest ad primam tonsuram, etiam non arctato⁵; ad Ordines vero potest eas concedere tantum arctatis ratione beneficii recepti vel recipiendi⁶, non tamen si agatur de ordinando ad titulum pensionis ecclesiasticae, cum non sit beneficium⁷. Et quoties dimissorias concedere valet, potest et dispensare ab interstitiis⁸.

214. Vicarius Capitularis non potest beneficia liberae collationis conferre, sive quae, sede viduata pastore, vacant, sive quae antea vacaverint. Neque potest dio-

¹ Conc. Prov. Vallisolet. an. 1887, p. 2^a, tit. 8. n. 18. Cfr. Conc. Trid. sess. 24. cap. 16 de ref.

² S. Offic. 20 Februarii 1888, etc. V. Appen. n. LVIII; CII; CIII; CVI; CXVII.

³ S. C. Indulg. 15 Nov. 1878 (Decr. Auth. n. 438).

⁴ S. C. C. 13 Nov. 1688, ap. Ben. XIV, de Syn. l. 2. cap. 9. n. 6.

⁵ S. C. C. 10 Febr. 1594, ap. Lucidi, de Vis. SS. Lim. cap. 2. n. 71.

⁶ Conc. Trid. sess. 7. cap. 10 de ref.

⁷ S. C. C. 10 Febr. 1594, ap. Lucidi, ibid.

⁸ S. C. C. 21 Apr. 1591, 26 Apr. 1602, ap. Lucidi, ibid.

cesim visitare, nisi post elapsum annum a die ultimae visitationis factae ab Ordinario, neque Synodum convocare, nisi post elapsum annum ab ultima Synodo¹.

215. Emolumenta tempore vacationis sedis episcopalis obvenerint ex iurisdictione et sigillo, aut alio quovis modo, neque ad Capitulum neque ad Vicarium spectant, sed omnino futuro successori reservantur, si ad Episcopum, ecclesia non vacante, pertinuerint; ex his autem deducendum est rationabile salarium Vicario constituendum et persolvendum²; prae oculis tamen habitis legitimis diversarum dioecesium consuetudinibus³.

216. Vicarius Capitularis uti debet sigillo Capituli⁴. Non tenetur ad applicationem Missae pro populo⁵. In Choro, sessionibus, ceterisque ecclesiasticis functionibus digniorem locum dimittere debet primae dignitati Capitulum repraesentanti⁶. In aliis actibus et sessionibus, in quibus Vicarius Capitularis ex auctoritate adest aut agit, honorandus et praeferendus est. Ita in visitatione Ecclesiae incedit inter duos digniores capitulares.

217. Ubi peculiare inter Sanctam Sedem et Gubernium intercesserint conventiones, omnino sive a Capitulo, sive a Vicario Capitulari serventur.

218. Remotio Vicarii Capitularis Romanae Sedi reservatur, renuntiatio autem admitti potest ab ipso Capitulo; sicut et nova electio post renuntiationem acceptatam, post mortem etc., ad ipsum pertinet, semper tamen ad normam iuris.

¹ S. C. C. 10 Martii 1629; 13 Sept. 1721, in Coll. Pallottini v. *Vic. Cap.* § 2. n. 26. 32. Bened. XIV, de Syn. l. 2. c. 9. n. 5.

² S. C. C. 17 Nov. 1594, ap. Lucidi, de Vis. SS. Lim. cap. 2. n. 243.

³ Cfr. De Angelis l. 1. t. 28. n. 22.

⁴ S. R. C. 23 Martii 1709 (n. 2190 ad 6).

⁵ S. R. C. 12 Nov. 1831 (n. 2682 ad 23).

⁶ S. R. C. 16 Martii 1658 (n. 1057); 23 Ian. 1683 (n. 1702).

CAPUT IV.

De Vicario Generali.

219. Quamvis ex iure communi sufficiat ut Vicarius Generalis sit clericus, volumus tamen, ut ad hoc officium non assumatur nisi presbyter¹; non minor viginti quinque annis; in iure saltem canonico laurea insignitus, vel saltem in scientia iuris satis peritus; e clero saeculari, secluso speciali indulto; non parochus, neque Canonicus Poenitentiarius. Is eligatur, qui zelo ecclesiasticae disciplinae, iudicii maturitate, in expediendis negotiis haud morosus, prudentiae laude, puritate morum, antea vitae integritate, pro amplo dignitatis gradu praefulgeat; utpote qui, non ad iudicia dirimenda tantum, sed ad omnia episcopalis sollicitudinis officia praesto esse debet. Porro designatio Vicarii Generalis iure exclusivo ad Episcopum pertinet, ac proinde, cessante qualibet ex causa Episcopo a regunda dioecesi, et Vicarius absolute ab officio cessat. Data consuetudine in Hispania vigente, et ex Hispania in America Latina, nihil obstat quominus Episcopi habeant alium Vicarium cum titulo Provisoris, pro expediendis negotiis fori contentiosi.

220. Habet Vicarius Generalis rite ab Episcopo constitutus iurisdictionem, quae ad Episcopum iure ordinario pertinet, quoad omnia quae non requirunt speciale mandatum Episcopi; in iis enim quae iurisdictionis sunt, Ordinarius censetur, atque unum idemque Tribunal cum Episcopo constituit. Unde a Vicario Generali ad Episcopum non datur appellatio; et si Vicarius Gene-

¹ S. C. C. 19 Iul. 1597 in una *Hispaniarum*, in Coll. Pallottini v. *Vic. Gen.* n. 8.

ralis deliquerit ut Vicarius, iudicari non potest ab Episcopo sed a Metropolitano¹.

221. Non tamen potest Vicarius Generalis vi suae iurisdictionis dioecesim visitare, synodum dioecesanam vel Capitulum canonicorum convocare aut in eo vocem habere, dimissoriales litteras ad ordines recipiendos dare, benedictionem concionatoribus impertiri², indulgentias concedere, confraternitates erigere, aut alia peragere, quae Episcopus tamquam delegatus Sedis Apostolicae perficere potest.

222. Muneris quoque erit Vicarii Generalis, privilegium fori tueri ac defendere adversus usurpantes, nec unquam tolerare, ut causae ecclesiasticae, nempe matrimoniales, clericorum etc., ad forum civile deferantur tractandae: ubi autem violentiam civilis iurisdictionis vitare non possit, eius erit facere ut clerici, et ipsi saeculares, si adversus clericum procedere pertentaverint, ab Ordinario veniam obtineant. Verum, si peculiares inter Sanctam Sedem et civilia gubernia conventiones intercesserint, tunc et ipse eas observare tenetur. Nullo autem modo appellationes et recursus ad Superiorem impedire audeat.

223. Vicarius Generalis Episcopo praecipua acta Curiae, civilia et criminalia, quotannis scripto significet, atque ipsum certiore faciat de iis, quae etiam extrajudicialiter gesta sunt, ad tuendam in clero et in populo disciplinam et observantiam eorum, quae in provincialibus et dioecesanis Synodis sunt decreta³.

224. Quaecumque suo officio adiuncta sunt, fidei

¹ Cfr. cap. *Non putamus* de consuet. in 6; S. C. C. 15 Sept. 1821, ap. Pallottini v. *Vic. Gen.* n. 13. Cfr. Leurenium, *de Episcoporum Vicariis*.

² S. R. C. 11 Iul. 1699 (n. 2031).

³ Cfr. Conc. Prov. Urbanat. an. 1859, art. 129.

atque sollicita cura circumspectat et praestet Vicarius Generalis. Ius integre ad sacrarum legum tramites dicat, exclusis inutilibus formalitatibus ex iure civili desumptis, praesertim illis quae et expensas multiplicat et maiores dilationes important. Et quia ex varietate et multiplicitate causarum et rerum ipsi commissarum, facillime errare posset, proprii Episcopi et virorum ecclesiasticorum scientia ac prudentia commendabilium consilium frequenter exquirat, et Sanctae Sedis resolutiones successive editas fideliter perlegere non omittat.

225. Vicario Generali commendamus plurimum, ut, antequam ad iudicium accedat, consiliis et admonitione, partes concordare curet, ut, sedatis animis, pax et unitas inter omnes habeatur. Si autem iudiciales actus et inchoare et prosequi ac finire adigatur, id faciat absque ulla personarum aut munerum acceptatione: imo ubique et in omnibus, vel ab ipsa specie avaritiae abhorreat; nec nisi quae iuxta legitimam taxam dioecesis pro stipendio accipiat.

CAPUT V.

De Canonicis.

226. « Cum dignitates in Ecclesiis, praesertim cathedralibus, ad conservandam augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint institutae, ut qui eas obtinerent, pietate praecellerent, aliisque exemplo essent, atque Episcopos opere, et officio iuvarent; merito qui ad eas vocantur, tales esse debent, qui suo munere respondere possint »¹. Canonici igitur, sicut caeteris clericis ho-

¹ Conc. Trid. sess. 24. cap. 12 de ref.

noris gradu praestant, ita exemplo bonorum operum praelucere debent. Singuli autem Canonici scientia et doctrina ad proprium munus rite exequendum praediti sint oportet: et Episcopus, si velit, eos ad examen vocare potest, antequam ad beneficii possessionem admittat. Cum Tridentina Synodo peroptamus, « ut in provinciis ubi id commode fieri potest, dignitates omnes, et saltem dimidia pars canonicatum in Cathedralibus Ecclesiis et Collegiatis insignibus, conferantur tantum magistris vel doctoribus, aut etiam licentiatis in Theologia vel Iure Canonico »¹.

227. Ad Episcopum, non vero ad Capitulum, pertinet libere conferre omnia et singula beneficia et canonicatus, etiam Ecclesiae Cathedralis, quatenus canonicatus aut beneficia non sint a Sancta Sede reservata, vel indubitato et legitimo iure patronatus affecta; non obstantibus contrariis usibus, seu consuetudinibus, sive praetensis privilegii, post constitutionem Civitatum nostrarum alicubi introductis. Qui insuper providere debet, ut huiusmodi beneficia vacantia quam citius provideantur, ne cultus divini dignitas et splendor detrimentum patiantur.

228. Canonicus aut Beneficiatus Ecclesiae Cathedralis subdiaconus saltem sit oportet²; et ubi viget consuetudo, ut omnes Canonici sint sacerdotes, haec retineri debet.

229. Quod attinet ad ministerium Episcopo exhibendum in dioeceseos regimine, meminerint Canonici se Episcopi senatum constituere. Officium hoc gravissimum, nullo modo rite sancteque persolvent, nisi in Episcopo suum patrem et pastorem revereantur, et cum ipso

¹ Conc. Trid. sess. 24. cap. 12 de ref.

² Ibid.

unum velut corpus efficientes, Ecclesiae tantummodo bonum in omnibus sibi proponant ¹.

230. Optamus ut Canonici, debitas condiciones habentes, libenter suscipiant officium docendi in seminariis, ubicumque necessarium fuerit; sedulo tamen cavendum ne Canonici indiscrete pluribus officiis addicti, proprii canonicatus munera rite adimplere non possint.

231. Singulis saltem mensibus, Capitulum convocetur, pro suae Ecclesiae et Capituli negotiis tractandis: habendi consensus dies et hora, quae nullum officiis celebrandis afferat detrimentum, indicetur tabella in sacristia proposita, dominica praecedenti, nisi tamen alias etiam, pro re nata, convenire in Capitulum Canonicos necessitas suaserit et casibus emergentibus provide consulere. Illi autem, quorum res agitur, a Capitulo recedant, nec nisi re peracta revocentur; suffragia vero secreta ferantur; quae nisi ultra dimidium in rem propositam convenerint, nihil actum ea de re in Capitulo censeatur ². Et quoties de consensu aut de consilio, ad formam sacrorum Canonum, ab Episcopo rogantur, sententiam suam, ea qua par est modestia, fide ac sinceritate aperiant; sintque in omnibus pacis, caritatis ac mutuae reverentiae cultores ³.

232. Residentiae lege Canonici adstricti sunt: quae lex eos adigit ad assistentiam choralem; ad persolvendum divinum officium in choro; atque ad assistentiam missae conventuali, quae cantari quotidie debet et pro benefactoribus applicari, diebus unicuique assignatis. Qui enim iis defuerit, legem residentiae ex integro non observat. Nemini liceat ultra tres menses quolibet anno

¹ Conc. Prov. Venet. an. 1859, p. 2. c. 14.

² Cfr. Conc. Prov. Neapol. an. 1699, t. 9. cap. 2.

³ Cfr. Synod. dioec. Ostien. et Velitern. an. 1892, p. 4. art. 3.

ab Ecclesia abesse; non tamen tempore Adventus et Quadragesimae, quo omnes choro interesse debent, et « salvis nihilominus earum Ecclesiarum Constitutionibus, quae longius servitii tempus requirunt: alioquin primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam praebendae ac residentiae fecit suos: quod si iterum eadem fuerit usus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit: crescente vero contumacia, contra eos, iuxta sacrorum Canonum constitutiones, procedatur » ¹.

233. Decretum Concilii Tridentini, sess. 24. cap. 12 de reformatione, quo statuitur, ut Canonici *Episcopo celebranti aut alia pontificalia exercenti assistere et inservire* debeant, locum habet etiam quando Episcopus in aliis ecclesiis sibi subiectis, in civitate existentibus, pontificalia celebrat, vel paratus assistit cum pluviali et mitra aut cappa divinis Officiis, et Missae solemniam vel alia pontificalia exercet, si numerus sufficiens Canonicorum et ministrorum in Ecclesia Cathedrali remanet ².

234. Tempore divinorum officiorum, Canonici nec Missam celebrent, nec, excepto Poenitentiaro, sacramentales excipiant confessiones: si secus fecerint, non lucentur distributiones. Quod si peculiaribus adiuncta aliter exigant, res Apostolicae Sedi proponenda est ³.

235. Omnes vero divina officia per se et non per substitutos compellantur obire. Per alium tamen et propriis expensis tenentur Canonici *ex officio* proprio muneri satisfacere, ubi ipsi impediti fuerint; sicut pa-

¹ Conc. Trid. sess. 24. cap. 12 de ref.

² S. C. C. 17 Aug. 1641, ap. Lucidi, de Vis. SS. Lim. cap. 3. n. 87.

³ S. C. C. 1 Apr. 1876 (Mon. Ecl. I. pag. 105).

Acta et Decreta.

rochus tenetur bono regimini paroeciae attendere per alium, ubi ipse id praestare impediatur.

236. Tam in Cathedrali ecclesia quam in Collegiatis, quotannis celebrandum est solemne anniversarium ultimi Episcopi defuncti, ac per singulos annos alterum agendum est in perpetuum infra octavam omnium fidelium defunctorum pro omnibus propriae dioecesis Episcopis defunctis ¹.

237. Cathedrali Capitulo incumbit, intra octo dies a vacatione dioecesis, Vicarium Capitularem eligere, cui integram deferat iurisdictionem ad dioecesim regendam, ad normam iuris.

238. Metropolitanum aut Episcopum antiquiorem certiore facere debet Capitulum de morte proprii Episcopi, ac postea Vicarii Capitularis electionem eidem denuntiare. Imo volumus, ut utrumque, ex officio capitulari, tum Delegato Apostolico regionis, tum singulis provinciae Episcopis notificetur.

239. In unaquaque Cathedrali ecclesia uniformis vestis choralis est adhibenda: nullique Capitulo fas est specialibus uti insigniis, nisi obtento indulto apostolico; quo habito, nulla fieri potest immutatio, inconsulta Sancta Sede. Nec licet Canonicis extra propriam ecclesiam vel nisi collegialiter conveniant, vestibus canonicis uti.

240. Omnia et singula Capitula Cathedralia et Collegiata, intra sex menses a promulgatione huius Plenarii Concilii, proprias constitutiones conficiant, canonicis praescriptionibus et laudabilibus propriae ecclesiae consuetudinibus plane conformes, quae ab Episcopo intra alios sex menses examinentur, emendentur et adpro-

¹ Cfr. Conc. Roman. an. 1725, t. 15, c. 5.

bentur, servata mente Concilii Romani tit. 2. cap. 4 et 5.

241. Quoad Canonicos *ad honorem*, prae oculis habeantur et fidelissime serventur normae a SS. D. N. Leone XIII nuper praescriptae, per Litteras Apostolicas *Illud est proprium*, diei 29 Ianuarii 1894 ¹. Qua capta occasione, vehementer hortamur omnes et singulos Episcopos, ut difficillime concedant litteras commendatitias ad obtinendos honorificos titulos praelatitios; illasque constanter denegent, si ex parte candidati postulentur: interrogati tamen ex officio, sincere ac diligenter respondeant, quae in Domino respondenda iudicent.

CAPUT VI.

De Consultoribus seu Assessoribus Episcoporum.

242. Consultores sive Assessores dicimus personas ecclesiasticas, scientia, virtute ac maturitate prae excellentes, quae vices supplere debeant Capituli in adiuvando Episcopo opportunis consiliis pro gubernatione dioeceseos in rebus gravioris momenti. Ideo liquet eos locum habere tantum in dioeceseos Capitulo Canonicorum carentibus. « Antiquissimum enim in Ecclesia Catholica est, ut seniorum quorundam adiutorium, (qui Episcopo in gerendis negotiis gravioribus assideant), ad huiusmodi rerum tractationem maturiorem ac faciliorem, praesulibus adderetur: quod sequentibus temporibus per Capitulum ecclesiarum Cathedralium effectum est » ².

243. Quatuor, et, in dioeceseos parvum sacerdotum

¹ V. Appen. n. LXXIX.

² S. C. de Prop. Fide 18 Oct. 1883 (Coll. P. F. n. 239).

numerum habentibus, saltem duo sint Consultores, ab Episcopo eligendi, inter eos quos plena sua fiducia dignos censuerit, praevio consilio nonnullorum, doctrina, maturitate et morum integritate commendabiliorum; iique in civitate episcopali vel in locis vicinioribus residentiam habeant. Antequam vero ad consilia vocentur, iuramentum emittant de secreto servando et de munere fideliter exequendo absque ulla acceptione personarum.

244. Consultores eligendi erunt ad triennium. Postquam vero electi fuerint, nullus eorum invitus removeri potest, nisi ex legitima et iusta causa et de consilio caeterorum Consultorum. Iusta autem aderit causa si ob senectutem, infirmitatem et similia, ad Consultoris partes obeundas inhabilis effectus fuerit, aut graviter delinquendo munere huiusmodi honorifico indignum sese reddiderit, vel, propria culpa, notabile passum sit famae detrimentum. In locum Consultoris recedentis, sive remotionis sive renuntiationis via, Episcopus alium sufficiet, de consilio tamen reliquorum Consultorum. Cum vero triennium expirare contigerit tempore vacationis sedis Episcopalis, Consultores in officio manebunt usque ad accessum novi Episcopi, qui, intra sex menses a capta pacifica possessione Sedis, ad Consultorum electionem peragendam tenetur¹.

245. Votum seu consilium eorum Episcopus exquirat: 1° pro convocacione Synodi dioecesanæ; 2° pro divisione et dismembratione parociae, aut pro unione parociarum; 3° pro tradenda in perpetuum Regularibus aliqua parocia, quod tamen, etiamsi probent omnes, in praxim non deducat sine venia Sedis Apostolicæ;

¹ Conc. Plen. Sydneïense an. 1885, art. 34.

4° pro eligendis examinadoribus synodalibus, si Synodus dioecesana non sit de facili congreganda, praehabito tamen apostolico indulto; 5° in quolibet arduo negotio gubernationis dioecesis; 6° quando agitur de alienandis bonis Ecclesiasticis, quae valorem mille scutorum seu quinque millium francorum superant, nec non in constituendis hypothecis aliisque quae speciem alienationis prae se ferunt; praevia insuper venia Sanctae Sedis ad huiusmodi alienationes necessaria¹.

246. Votum Consultorum « est semper consultivum, et sententia definitiva Episcopo est reservata; quando enim Canones dicunt aliquid ab Episcopo de Capituli vel cleri consilio agendum esse, non propterea necessitatem ipsi Episcopo inducunt illud sequi, nisi expresse id cautum sit »².

CAPUT VII.

De Examinadoribus Synodalibus.

247. In unaquaque dioecesi, sex saltem Examinatores cleri constituantur, qui « sint magistri seu doctores aut licentiati in Theologia aut Iure Canonico, vel alii Clerici, seu Regulares, etiam ex ordine Mendicantium, aut etiam saeculares, qui ad id videbuntur magis idonei: iurentque omnes ad sancta Dei Evangelia, se, quacumque humana affectione postposita, fideliter munus executores »³.

248. Caveant Examinatores, ne quidquam prorsus

¹ Cfr. Conc. Plen. Sydneïense an. 1885, art. 31. 32.

² Ita S. C. Prop. Fid. circa Commissionem investigationis pro Statibus Foederatis 20 Iulii 1878. V. Appen. n. XLIII.

³ Conc. Trid. sess. 24. cap. 18 de ref.

occasione examinis, nec ante, nec post accipiant, aliquin simoniae vitio infecti tam ipsi quam alii dantes habeantur ¹.

249. Examinatorum Synodaliu electio fieri debet in Synodo dioeciesana. Aliter Episcopus Sanctam Sedem adeat pro opportunis facultatibus. Et in tota hac materia prae oculis habeantur normae a Tridentina Synodo praescriptae, et doctrina Benedicti XIV in aureo opere de Synodo Dioeciesana, lib. 4. c. 7.

250. Ipsi Examinatoribus vel aliis ab Episcopo designandis subdantur qui ad sacram Ordinationem vel ad confessiones audiendas admittendi sunt, nisi quos eorum Episcopus ab examine exemptos faciat, propterea quod aptos esse aliunde sibi certo constituerit. Meminerint omnes, ad quos spectat, posse Episcopum ad examen revocare parochos et rectores semel approbatos ad curam animarum, si quando adsit vehemens suspicio de illorum imperitia; item posse ad huiusmodi examen procedere etiam extra visitationem: ad quod haud necessarium est ut iudiciales probationes imperitiae praecedant ².

CAPUT VIII.

De Vicariis Foraneis.

251. Cum Episcopus ubique dioeceseos adesse non possit, nec omnia propriis oculis ipse inspicere, pluribus abhinc saeculis invecta est consuetudo, ut per Vicarios Foraneos partem suae potestatis exercent ³. Igitur Vi-

¹ Cfr. Conc. Trid. sess. 24, cap. 18 de ref.

² S. C. C. 15 Ian. 1667, ap. Lucidi, de Vis. SS. Lim. cap. 3. n. 277.

³ Conc. Prov. Venet. an. 1859, p. 2. c. 11.

carios Foraneos « in oppidis insignibus, vel ubi Episcopi necesse iudicaverint, ad sui beneplacitum ipsi constituentur »; qui sint « doctrina, pietate et prudentia praediti, qui pro Deo et propter Deum Evangelium non erubescant, sed de Clericorum et Laicorum vita ac moribus, et quomodo parochi aliique animarum rectores in pastoralis officio se gerant, diligenter inquirant, et in latentibus scrutentur; ad Episcopos fideliter delaturi, num Clerus et populus, ut decet, vivant, num proprius in Ecclesiis cultus adhibeatur, num supellex, sacra praecipue, debito nitore conservetur, et visitationum decreta suae sint executioni mandata » ¹. Clerico quopiam sui districtus graviter aegrotante, per se vel per alium, ad eum invisendum accedat, eiusque spiritualia et saecularia negotia componere curet.

252. Quamvis iura Vicarii Foranei, pro singularum dioecesium conditionibus, in Synodo dioeciesana describere oporteat ², eorumque iurium modificatio Episcoporum arbitrio relinquenda sit; curandum tamen est, ut facultatum, quae hisce Vicariis tribuuntur, limites non ita late extendantur, ut Episcopi enervetur potestas; at non ita stricte circumscribantur, ut nullius aut parvi momenti coram caeteris existimentur ³.

253. In concedendis facultatibus Vicariis Foraneis, Episcopi sciant gravium causarum cognitionem huiusmodi Vicariis committi non posse. Item Vicarios Foraneos posse quidem sumere informationes extraiudiciales pro matrimoniis contrahendis, sed non in forma iudicii: non posse sibi inobedientes coercere, nec eis poenam imponere; posse tamen amicabilem iurgia inter

¹ Conc. Roman. an. 1725, tit. 7. c. 2.

² Cfr. Conc. Prov. Ravennat. an. 1855, p. 4. c. 9.

³ Conc. Prov. Venet. an. 1859, p. 2. c. 11.

sacerdotes et clericos orta in suo districtu componere, sed non per viam iuris. Denique Episcopi non possunt praecedentiam super alios sacerdotes, vel speciales honores, in ecclesiis, Vicariis Foraneis, uti talibus, concedere. Siquidem Vicario Foraneo, ratione sui Vicariatus, nulla super sacerdotes ipso antiquiores et digniores praeeminentia in choro aut in publicis processionibus competit, nec ullum ius ecclesiasticas funciones obeundi ratione Vicariatus: sed ipsi tamquam simplici sacerdoti locus inter alios, iuxta receptionis suae tempus, est assignandus¹, non obstante quacumque Episcopi in contrarium provisione, vel quibuscumque decretis synodalibus, neque obstante consuetudine contraria, etiam immemorabili²: et eiusmodi praescriptiones habent locum, tam in actibus sacerdotalibus, quam in aliis actibus, in quibus iidem Vicarii Foranei assistunt uti Vicarii. Praecedentia tamen ipsis debetur, si quando aliquibus clericorum congregationibus intersunt tamquam *delegati Episcopi*.

254. Parochi tamen alique sacerdotes Vicarium Foraneum reverenter excipiant, eumque monentem ac fraterna caritate corrigentem audiant eique pareant, ne ad Episcopum recurrere cogatur, ut ipse corrigenda corrigat, et legibus dioecesanis aliisque ecclesiasticis praescriptionibus inobedientes coerceat.

255. Vicarii Foranei tenentur secretum servare circa monitiones errantibus datas et circa informationes de vita et moribus sacerdotum proprii Vicariatus ad Episcopum transmissas, ne inefficax evadat eorum zelus, aut contra leges prudentiae et iustitiae peccent. Et

¹ S. R. C. 14 Dec. 1593 (n. 43).

² S. R. C. 16 Iunii 1663 (n. 1261).

singulis annis, mense Januario, proprii vicariatus rationem, scripto exaratam, ad Episcopum transmittant, in qua adnotentur non solum quae intra annum bene gesta sint, sed etiam quae mala obreperint, quae scandala exorta, quae remedia ad ea reparanda adhibita, quidve adhuc agendum existiment ad ea e radice extirpanda¹.

CAPUT IX.

De Parochis et de regestis parochialibus.

256. Magni profecto facienda est Parochorum institutio, qui cum immediati coadiutores Episcoporum censeantur, ut christianae plebi continuo consulant, ab ipsis pendere patet sanos populorum mores, si muneri proprio cum vero animarum zelo satis studuerint facere. « Neque vero ignoratis, ait Pius IX, maiori diligentia vobis in illorum praecipue mores et scientiam esse inquirendum, quibus animarum cura et regimen committitur, ut ipsi, tamquam fideles multiformis gratiae Dei dispensatores, plebem sibi concreditam, Sacramentorum administratione, divini verbi praedicatione ac bonorum operum exemplo, continenter pascere, iuvare, eamque ad omnia religionis instituta ac documenta informare, atque ad salutis semitam perducere studeant »².

257. Parochorum institutionem unice Episcopis competere res est in lure manifesta, qui sunt omnium dioecesis propriae beneficiorum collatores.

¹ Synod. Ostien. et Velitern. an. 1892, p. 4, art. 4.

² Encycl. *Qui pluribus*, 9 Novembr. 1846.